

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15819

Tarih : 05.01.2026

38490

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
05.01.2026.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

Naif Bal, Bolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulduğu sırada 17 Ocak 2008 tarihinde infaz ve koruma memurlarının işkencesine maruz kalmıştır. Olay sonrasında düzenlenen adli muayene raporlarında darp bulguları tespit edilmiş olmasına rağmen, cezaevi idaresi tarafından yürütülen disiplin soruşturmasında failer hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Devam eden ceza yargılamasında ise, şiddete maruz kalan mahpus 1 yıl hapis cezası ile cezalandırılırken, kamu gücünü kullanan failerin eylemleri işkence olarak değil, "zor kullanma yetkisinde sınırı aşmak suretiyle basit yaralama" kapsamında değerlendirilmiş; adli para cezası ve HAGB ile fiilen cezasız bırakılmıştır. Bu durum, ceza yargılamasında mağdur ile fail arasındaki dengenin tersine çevrildiği, cezaların açık biçimde asimetrik uygulandığı yapısal bir adaletsizliği ortaya koymuştur.

İç hukuk yollarının etkisizliği nedeniyle yapılan bireysel başvurular sonucunda Anayasa Mahkemesi, iki ayrı kararında da Anayasa'nın 17. maddesinin usul boyutunun ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkeme, kamu görevlilerinin eylemlerinin orantılı ve caydırıcı şekilde cezalandırılmadığını açıkça tespit etmiş; bu nedenle Naif Bal lehine 25.000 TL manevi tazminata ve yargılama giderlerinin ödenmesine karar vermiştir.

Her ne kadar son yargılamada infaz ve koruma memurları hakkında 3 ay 10 gün hapis cezası verilmiş olsa da bu karar henüz kesinleşmemiş olup dosya istinaf aşamasındadır. Dolayısıyla cezasızlık sorunu, güncel ve devam eden bir nitelik taşımaktadır.

Bu tabloya rağmen, Anayasa Mahkemesi kararının gereği yerine getirilmek yerine; Naif Bal'ın 30.10.2024 tarihinden itibaren yalnızca lehine hükmedilen tazminat ve yargılama giderinin ödenmesi amacıyla yaptığı tüm başvurular sonuçsuz bırakılmıştır. Mahpusun herhangi bir gelirinin bulunmadığı, kesinleşmiş bir borcunun olmadığı ve bu hususların fakirlik belgesiyle belgelendiği bilinmesine rağmen, hakkında "cezaevi yiyecek bedeli" adı altında yüksek tutarlı bir amme borcu çıkarılmıştır.

Bu borca dayanılarak, Anayasa Mahkemesi'nin işkence/kötü muamele ihlali nedeniyle hükmettiği tazminat ve yargılama giderlerinin tamamı, idari bir işlemle mahsup edilmiştir. Böylece, Anayasa Mahkemesi'nin ihlalin giderimi amacıyla verdiği karar fiilen ortadan kaldırılmış, işkence yasağına ilişkin mutlak koruma ilkesi idari yollarla aşındırılmıştır.

İşkence ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağına ilişkin tazminatlar; amme borcuna mahsup edilebilecek sıradan alacaklar değildir. Bu tür uygulamalar, yalnızca bireysel bir hak ihlali yaratmamakta; aynı zamanda hak arama özgürlüğünü caydırıcı, cezasızlığı kurumsallaştırıcı bir etki doğurmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Anayasa Mahkemesi tarafından işkence/kötü muamele ihlali nedeniyle hükmedilen manevi tazminatların, cezaevi iye bedeli gibi idari borçlara mahsup edilmesine imkân tanıyan mevzuat veya idari düzenleme bulunmakta mıdır?
2. Ödeme gücü bulunmadığı fakirlik belgesiyle sabit olan bir mahpus hakkında, "cezaevi yiyecek bedeli" borcunun ödenebilir nitelikte kabul edilmesi hangi araştırma, kriter ve değerlendirmelere dayanmaktadır?
3. Naif Bal hakkında çıkarılan söz konusu borç için, mahpusun mali durumu yönünden herhangi bir sosyal-ekonomik inceleme yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu incelemeye ilişkin rapor ve belgeler nelerdir?
4. Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını bağladığı dikkate alındığında, tazminatın idari bir mahsup işlemiyle mahpusun kullanımına hiç geçmeden tahsil edilmesi, Bakanlığımızca Anayasa'ya uygun görülmekte midir?

5. Cezaevlerinde, özellikle gelirden yoksun mahpuslar bakımından, iaşe bedeli uygulamasının dolaylı bir cezalandırma ve baskı aracına dönüştüğüne ilişkin Bakanlığınıza ulaşan şikâyet veya tespitler bulunmakta mıdır?
6. İşkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin davalarda, fail kamu görevlileri hakkında verilen cezaların yetersizliği ve bu durumun Anayasa Mahkemesi ihlallerine konu olması karşısında, Bakanlığınızca cezasızlığı önlemeye yönelik özel bir politika veya denetim mekanizması geliştirilmiş midir?
7. Somut olay özelinde, Naif Bal lehine hükmedilen manevi tazminat ve yargılama giderlerinin mahsup edilmesi işleminin kaldırılması ve söz konusu bedelin vasinin hesabına ödenmesi yönünde Bakanlığınızca bir işlem tesis edilecek midir?